

IŠVADA
DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO INTERESŲ
KONFLIKTO VALDYMO SRITYJE
2022-09-15

Viešoji įstaiga Lazdijų ligoninė (toliau – Ligoninė), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu (toliau – Korupcijos prevencijos įstatymas), Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“ (toliau – Tvarka), 7 punktu, atsižvelgdama į Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijas, patvirtintas Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl valstybės ar savivaldybių įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“ (toliau – Rekomendacijos), atliko korupcijos pasireiškimo tikimybės veiklos srityje, kurioje egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymą ir vertinimą Viešosios įstaigos Lazdijų ligoninės **interesų konflikto valdymo srityje**.

Nustatant ir vertinant korupcijos tikimybę Ligoninėje ir Ligoninės veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, buvo atsižvelgta į Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. XII-1537 „Dėl Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programos patvirtinimo“, peržiūrėti Ligoninės vidaus dokumentai, atlikta Ligoninės interesų konflikto valdymo srities, kurioje egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė analizė. Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą Ligoninėje analizuotas laikotarpis nuo 2021 m. III ketvirčio pradžios iki 2022 m. III ketvirčio vidurio.

Ligoninės interesų konfliktų valdymas atliktas atsižvelgiant ir taikant Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymą, 2011 m. gegužės 13 d. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus įsakymą Nr. 2-170 Dėl valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo, ir su jų įgyvendinimu susijusių teisės aktų priežiūros bei kontrolės funkcijoms. Vertinant Ligoninės veiklą ir analizuojant minėtą laikotarpį vadovautasi Korupcijos prevencijos įstatymo 6 ir 7 straipsniais, Tvarkos 6 punkte ir Rekomendacijų 8 punkte nurodytais kriterijais.

Ligoninės interesų konfliktų valdymo sritis, kurioje yra korupcijos pasireiškimo tikimybė, vertinama pagal šiuos Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnyje ir Rekomendacijų numatytus kriterijus:

- 1) padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika;
 - 2) pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas;
 - 3) atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti;
 - 4) veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu;
 - 5) daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo;
 - 6) naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija;
 - 7) anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų.
-

Vertinant įstaigos veiklos sritis, kuriose yra didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, buvo naudojamos valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų priedu „Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo klausimynas“.

Atlikus Ligoninės interesų konfliktų valdymo veiklos analizę, sudarytas veiklos sričių sąrašas, kuriose korupcijos pasireiškimo tikimybė yra didelė:

- 1) Teisės aktų reglamentuojančių interesų konfliktų valdymą rengimas ir priėmimas;
- 2) Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas.

Remiantis Korupcijos prevencijos įstatymu, Ligoninės interesų konfliktų valdymo sritis yra priskiriama prie sričių, kurios korupcijos pasireiškimo tikimybė yra didelė. Pagrindinis vidaus teisės aktas reglamentuojantis interesų konflikto valdymo vykdymą Ligoninėje yra Ligoninės darbuotojų elgesio taisyklės. Šis teisės aktas numato pagrindinius Ligoninės darbuotojų elgesio principus, kurių jie privalo laikytis, darbo metu. Interesų konflikto suvaldymas – tai situacija, kai darbuotojas privalo priimti sprendimą ar dalyvauti jį priimant, ar įvykdyti pavedimą, kuris susijęs su jo privačiais interesais. Taip išskaidoma tiek atsakomybė už konkrečių funkcijų vykdymą, tiek diskrecija priimant konkrečius sprendimus, taigi nei vienas subjektas nepasižymi per plačia diskrecija.

Kitas vidaus teisės aktas reglamentuojantis interesų konflikto valdymą yra Ligoninės darbuotojų, susidūrusių su galima korupcinio pobūdžio nusikalstama veika, elgesio taisyklės. Taisyklės reglamentuoja, kaip privalo elgtis Ligoninės darbuotojai, susidūrę su galima korupcinio pobūdžio nusikalstama veika Ligoninėje arba gavę apie tai informacijos.

Pats interesų konflikto valdymo procesas yra suskaidytas į etapus, kiekvieno etapo organizavimas, vykdymas ir vykdymo kontrolė yra reglamentuojama minėtomis taisyklėmis. Ligoninėje už privačių interesų deklaravimą yra atsakingas vienas subjektas, kuris užtikrina tinkamą Įstatymo nuostatų laikymąsi ir kuriam yra suteikta teisė tikrinti deklaracijose pateiktus duomenis. Medikai dėl savo darbo specifikos patiria gana didelį suinteresuotų asmenų poveikį, nes patys derina savo profesinę veiklą viešojo ir privataus sektoriaus sveikatos priežiūros įstaigose, kelia savo kvalifikaciją kitų asmenų lėšomis, todėl jiems neišvengiamai kyla tam tikrų profesinės etikos dilemų ir situacijų, kurios turi būti tinkamai valdomos. Vyriausioji tarnybinė etikos komisija siekdama užtikrinti sklandesnį privačių interesų deklaravimo procesą, parengė detalias rekomendacijas asmens sveikatos priežiūros įstaigų vadovams ir specialistams. Ligoninė yra prisijungusi prie Privačių interesų deklaracijų informacinės sistemos (PIDIS), kurioje kontroliuoja, ar laikomasi Įstatymo ir kitų teisės aktų reglamentuojančių viešųjų ir privačių interesų deklaravimą.

Viešųjų ir privačiųjų interesų deklaravimo procesą reglamentuoja 1997 m. liepos 2 d. Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymas Nr. VIII-371.

Vidinė kontrolė interesų konfliktų valdymo srityje Ligoninėje neapsiribojama. Vyriausioji tarnybinė etikos komisija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo 17 straipsnyje jai suteiktais įgaliojimais prižiūrėti, kaip įgyvendinamos Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatos bei šio įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 12 punktu, suteikiančiu teisę Komisijai tikrinti valstybinėje tarnyboje dirbančių asmenų deklaruojamus privačių interesų duomenis, 2021 - 2022 metais atliko formalius patikrinimus, kaip privačius interesus deklaruoja VšĮ Lazdijų ligoninėje einantys pareigas gydytojai, odontologai ir farmacijos specialistai.

Apibendrinant, galima teigti, kad, nors interesų konfliktų valdymo sritis, kurioje korupcijos pasireiškimo tikimybė yra didelė, Ligoninė imasi priemonių, kad šią tikimybę kuo labiau sumažinti ir šiuo metu interesų konfliktų valdymo srityje ji yra minimali ir kontroliuojama.

Kiti korupcijos pasireiškimo rizikos veiksniai ir priemonės, kurių imasi Ligoninė, korupcijos pasireiškimo tikimybei mažinti

Ligoninė yra Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos Lazdijų rajono savivaldybės viešosios įstaigos teisinės formos pelno nesiekiantis ribotos civilinės atsakomybės sveikatos priežiūros srityje veikiantis viešasis juridinis asmuo, teikiantis asmens sveikatos priežiūros paslaugas. Tam, kad Ligoninei patikėtas turtas ir finansai būtų naudojami efektyviai, ekonomiškai, rezultatyviai, skaidriai ir pagal paskirtį, Ligoninėje taikoma finansų kontrolė. Finansų kontrolė yra reglamentuojama Ligoninės finansų kontrolės taisyklėmis, patvirtintomis Ligoninės direktoriaus. Ligoninėje veikia trijų rūšių finansų kontrolė: išankstinė, einamoji ir paskesnioji. Išankstinė finansų kontrolė yra taikoma priimant ar atmetant sprendimus susijusius su finansinių išteklių, turto naudojimu, įsipareigojimais tretiesiems asmenims. Šie sprendimai yra priimami tik tuomet, kai juos patvirtina už kontrolę atsakingi darbuotojai. Einamoji finansų kontrolė yra atliekama po tam tikro sprendimo, susijusio su lėšų ir materialijų, nematerialijų ir finansinių vertybių naudojimu. Einamąją kontrolę siekiama užtikrinti, kad tinkamai ir laiku būtų vykdomi Ligoninės direktoriaus sprendimai, yra kontroliuojami tarpiniai terminai ir sprendimo vykdymo tarpiniai rezultatai. Taisyklės nurodo kurie darbuotojai yra atsakingi už išankstinę bei einamąją kontrolę, numato kokius veiksmus atsakingi darbuotojai turi atlikti. Paskesnioji finansų kontrolė yra atliekama po sprendimų dėl turto naudojimo ir įsipareigojimų tretiesiems asmenims vykdymo, kurios metu tikrinama, kaip yra atlikti veiksmai. Paskesniosios kontrolės negali vykdyti tas pats darbuotojas, kuris yra atsakingas ir už išankstinę finansų kontrolę. Taisyklės detalai numato kiekvienos kontrolės rūšies Ligoninės darbuotojų atsakomybę ir veiksmus, kuriuos yra privaloma atlikti.

Pažymėtina, kad skaidrinant Ligoninės veiklą nuolat viešai teikiama informacija apie Ligoninės atliekamas funkcijas, Ligoninėje priimtus sprendimus pagrindiniais Ligoninėje veiklos klausimais, Viešųjų pirkimų įstatymo ir su jo įgyvendinimu susijusių teisės aktų priežiūros bei kontrolės rezultatus. Nuolat rengiami pranešimai spaudai, visuomenė išsamiai informuojama apie nuveiktus darbus, aktualias problemas, atskirų sprendimų motyvus. Ligoninės interneto svetainėje skelbiamos naujienos. Minėtoje Ligoninės interneto svetainėje sukurta skiltis, korupcijos prevencijos klausimais, kurioje asmenys elektroniniu būdu gali pateikti savo nuomonę, pranešti apie, jų manymu, netinkamai atliekamas darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis (toliau – darbuotojai), funkcijas (konsultacijų kokybę, aptarnavimą, kompetenciją ir pan.).

Apibendrinant išvadą, remiantis Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje nustatytais kriterijais bei įvertinus priemones, kurių Ligoninė imasi, siekdama šią tikimybę mažinti, galima teigti, kad Ligoninės veikloje ir išskirtose bei išanalizuotose rizikingiausiose veiklos srityse, korupcijos pasireiškimo tikimybė yra minimali.
